

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Jönköpings län

Juni 2019

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Jönköpings län	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Jönköpings län.....	5
<i>Näringslivet i Jönköpings län</i>	5
Småföretagsbarometern – Jönköpings län.....	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	9
<i>Orderingång</i>	10
<i>Tackat nej till order</i>	11
<i>Omsättning</i>	12
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	12
<i>Företagens prisförväntningar</i>	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion	14
Slutsatser	17

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst 1 och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Jönköpings län

- **Småföretagskonjunkturen** i Jönköpings län är fortsatt mycket god och utvecklingen ligger på ett högre nettotal än riksgenomsnittet. Däremot har tillväxttakten mattats av under året som passerat. Företagens nedreviderade förväntningar i fjolårets rapport har därmed infriats.
- **Sysselsättningstillväxten** har ökat i Jönköpings län under det senaste året. Tillväxttakten har därmed återhämtat sig efter två års nedgång och tillväxten i länet är starkare än för riket som helhet. Prognosen för de kommande tolv månaderna visar på en försiktigt ökad tillväxttakt.
- **Orderingången** i länets småföretag har utvecklats starkt sedan 2012. Tillväxttakten i Jönköpings län är fortsatt högre än riksgenomsnittet men har minskat kraftigt sedan i fjol. Inför de kommande tolv månaderna räknar företagen i länet med en fortsatt lägre tillväxttakt.
- **Omsättningstillväxten** i Jönköpings län har gått ner sedan ifjol, men trots detta är nettotalet högre än riksgenomsnittet. Inför de kommande tolv månaderna förväntar sig företagen en fortsatt avmattning i omsättningens tillväxttakt.
- Länets nettotal för **lönsamhetstillväxten** har mer än halverats sedan den senaste mätningen. På ett års sikt förväntas länets totala lönsamhetstillväxt öka kraftigt.
- Företagen i Jönköpings län upplever något sämre **expansionsmöjligheter** jämfört med riksgenomsnittet. I årets mätning anser 65 procent att de har goda utsikter för expansion, jämfört med 71 procent i fjol.
- Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt **största tillväxthindret**. Därefter följer tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader, med 13 respektive tolv procent av företagen som anger detta som främsta tillväxthindret. Lagar och myndighetsregler upplevs i högre grad än för riksgenomsnittet som hinder för tillväxt.

Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Jönköpings län

Konjunkturen hos Sveriges småföretag med 1–49 anställda har försvagats under det senaste året. Den samlade konjunkturindikatorn i Småföretagsbarometern 2019 sjönk till 61 jämfört med 69 förra året och är därmed långt under det historiska snittet på 76. Det är dessutom en påtagligt svagare konjunktur än vad företagarna förväntade sig förra året. Företagens högt ställda förväntningar har alltså inte införlivats under året, vilket också förklarar varför företagen nu ytterligare reviderat ned förväntningarna inför de kommande tolv månaderna. Det är framför allt sysselsättningen som ökat långsammare än förväntat. Även orderingång och omsättning har utvecklats svagare. En trolig förklaring till att tillväxttakten avtagit under året är, liksom tidigare år, att många småföretag redan har nått sina kapacitetstak. Svårigheter att hitta personal med rätt kompetens och höga kostnader för att ha anställda är exempel på utmaningar som gör det svårt för företag att expandera och att på kort tid anpassa och förändra produktionstakten.

Det är andra året i rad som konjunkturindikatorn minskar och den är nu på lägsta nivån sedan 2013, det vill säga efterdyningarna av eurokrisen. Småföretagen upplever trots det en relativt god tillväxt även om konjunkturtoppen har passerats.

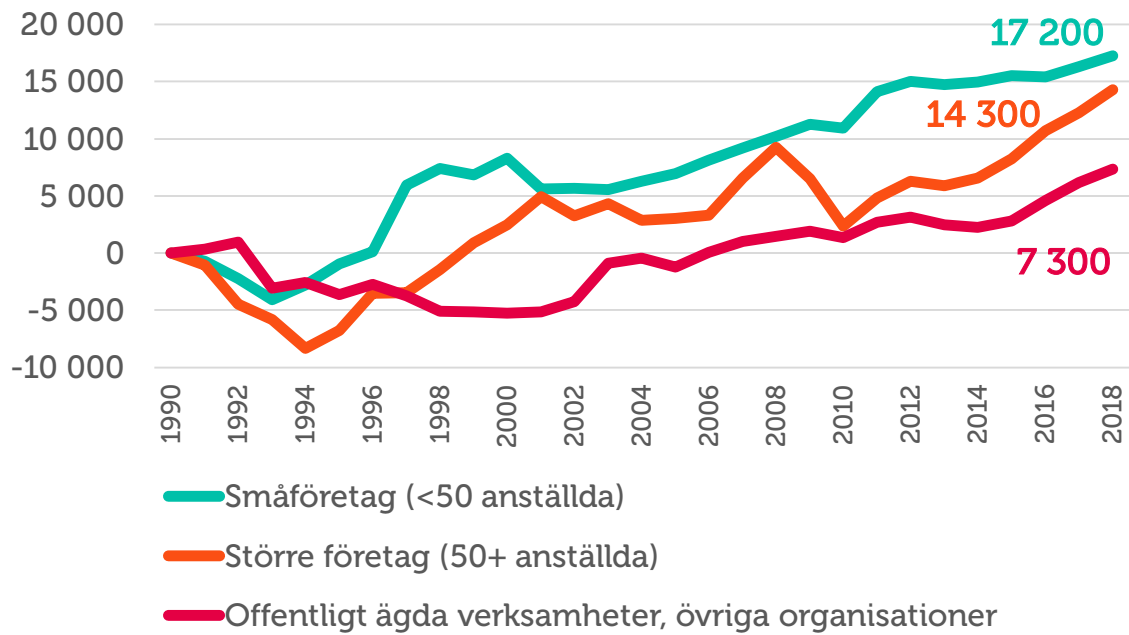
Näringslivet i Jönköpings län

Näringslivet i Jönköpings län består av företag verksamma inom olika verksamheter. En stor del av företagen är verksamma inom tillverknings- och tjänstesektorn, särskilt industrinära tjänster och inom olika underleverantörssegment. Det är ett av de mest industritäta länen i landet med många små och medelstora företag som i hög arbetar på en internationell marknad. Tillverkningsindustrin är central, både som arbetsgivare och som motor för export och handel. Utöver denna har länet en relativt varierad näringslivsstruktur där kunskapsintensiva näringar lyfts som ett prioriterat område i den regionala utvecklingsstrategin.

Attraktivitet är en framgångsfaktor som lyfts fram i det lokala näringslivsarbetet. För att lyckas skapa en attraktiv region är det viktigt att värna dialogen med och inom näringslivet och stödja utveckling och tillväxt i befintliga företag. Detta inkluderar att stödja innovativa miljöer samt att öka samverkan mellan högskola och näringsliv för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre företagen som står för sysselsättningstillväxten i Jönköpings län. Även om antalet sysselsatta också har vuxit något i den offentliga sektorn under det senaste året.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Jönköping län sedan 1990 (källa: SCB)¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Jönköpings län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

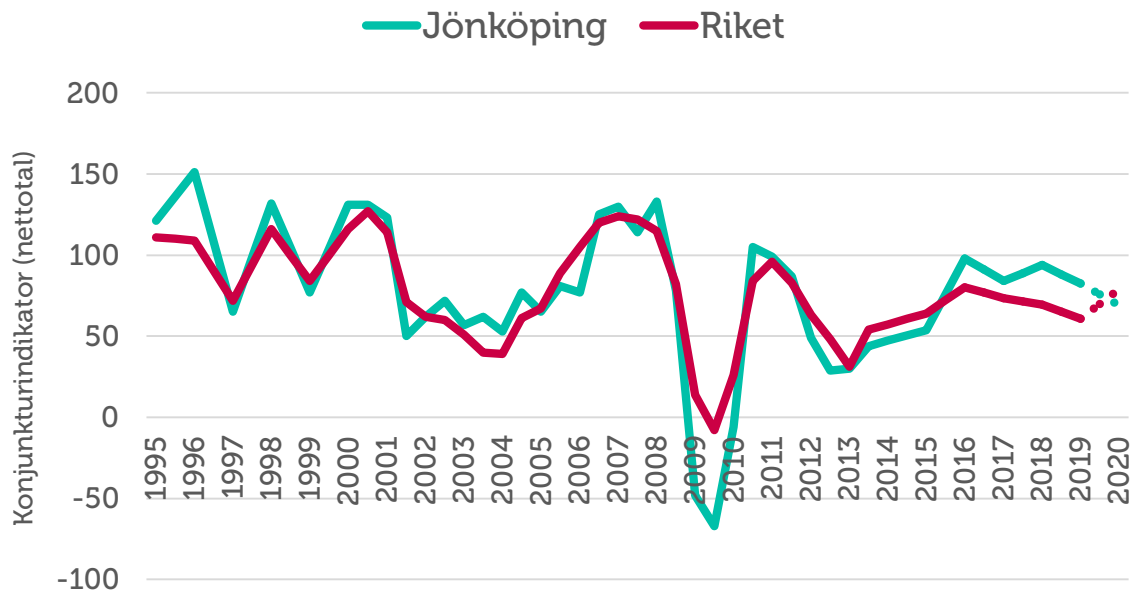
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisar vi Jönköpings läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i Jönköping. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet.

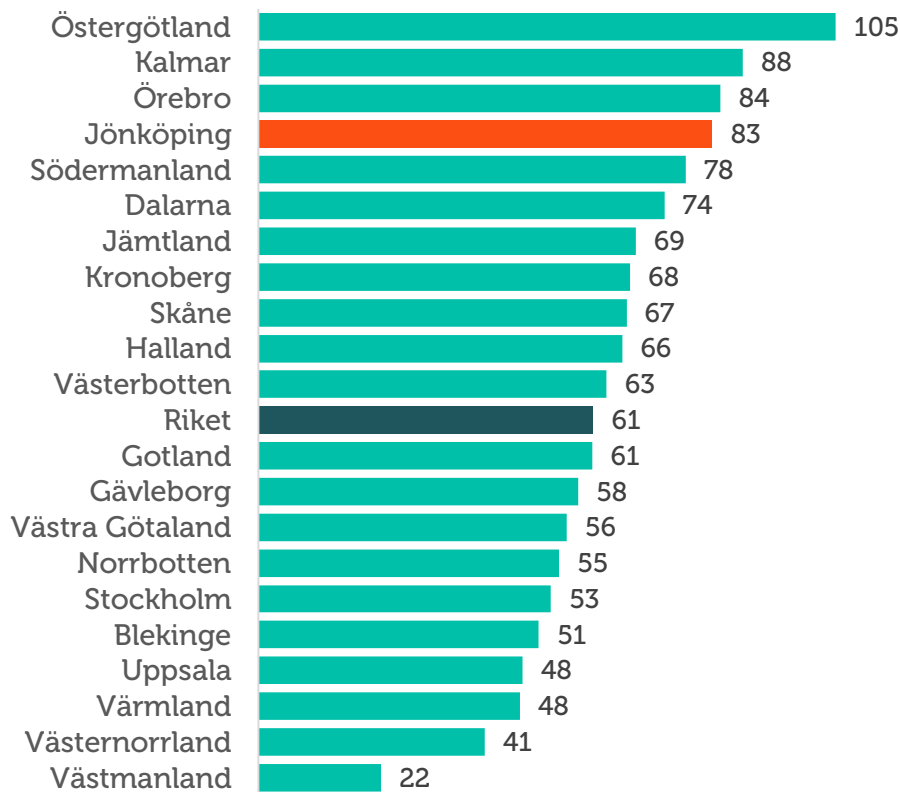
Konjunkturen för småföretagen i Jönköpings län försämrades dramatiskt 2008-2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på cirka 140, bottnade index hösten 2009 med ett värde på -67.

Småföretagskonjunkturen är fortsatt stark i länet, men tillväxttakten har mattats av sedan i fjol. Företagens förväntningar i fjolårets rapport har infriats, då företagen trots ett mycket gott konjunkturläge förutspådde en lägre tillväxttakt. Årets sammanvägda konjunkturindikator är nettotalet 83, vilket är lägre än fjolårets 94. Trots en vikande tillväxttakt i årets barometer är konjunkturutvecklingen i länet för fjärde mätningen i rad starkare än riksgenomsnittet. Endast tre län har haft bättre konjunkturutveckling de senaste tolv månaderna, se figur 3. Prognosen visar en fortsatt vikande konjunkturindikator för länet som förväntas hamna på nettotalet 69 under det kommande året.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Jönköpings län och riket 1995-2019

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2019

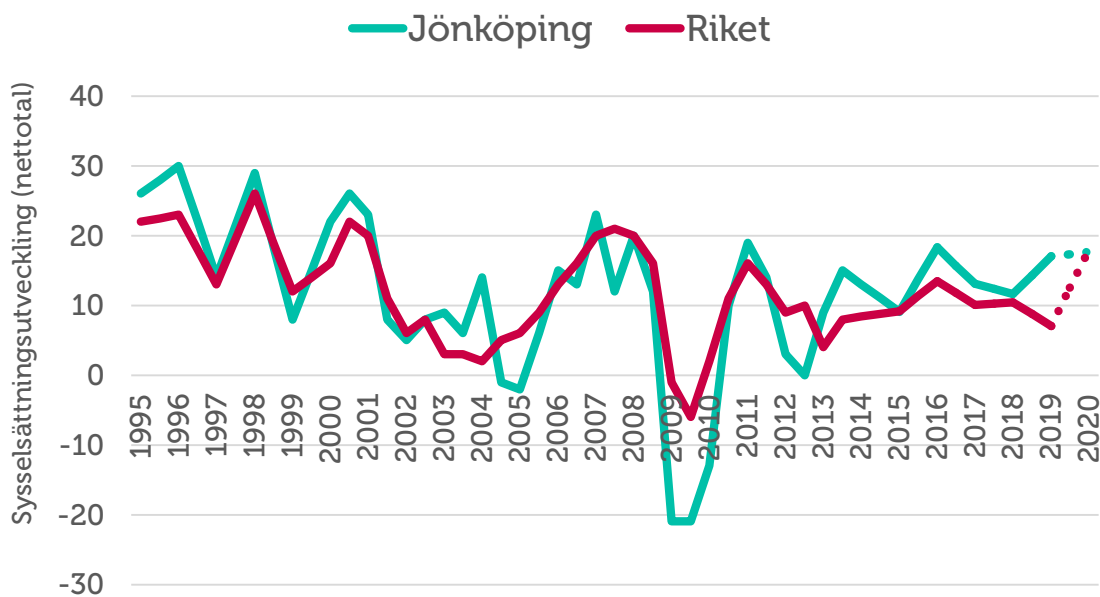
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten har ökat i Jönköpings län under det senaste året. Totalt har 24 procent av Jönköpings småföretag ökat sin personalstyrka medan endast sju procent har minskat den. Nettotalet för sysselsättningstillväxten blir därmed 17 (ifjol 12) och är fortsatt högre än riksgenomsnittet som har en vikande tillväxttakt till nettotalet 7. Utfallet för länets sysselsättningsutveckling blev i linje med vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport.

Förväntningarna framåt är försiktiga med en knapp ökning i tillväxttakten till nettotalet 18, vilket placerar länet på samma nivå som det förväntade riksgenomsnittet.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Jönköpings län och riket 1995-2019

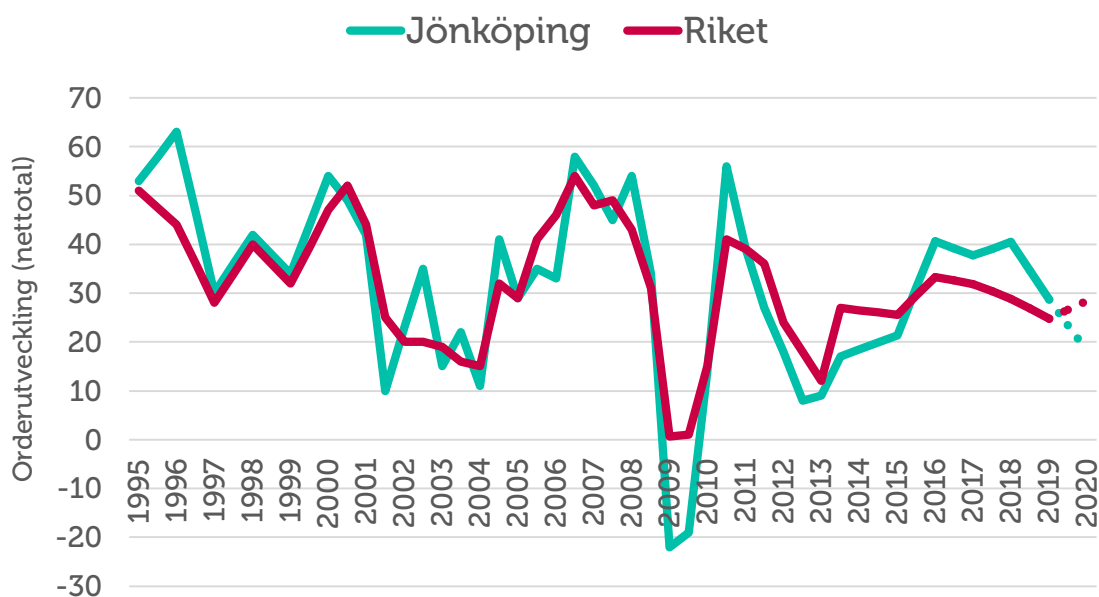
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag har utvecklats starkt sedan 2012 men tillväxttakten har gått ner i årets mätning och nettotalet ligger på 29, vilket är betydligt lägre än fjolårets 40. Tillväxttakten för orderingången i Jönköpings län är dock fortsatt högre än riksgenomsnittet. Även utfallet av utvecklingen blev som företagen förväntade sig i fjolårets rapport, då trodde de på en vikande tillväxttakt till nettotalet 31.

Totalt har 45 procent av företagen i länet haft en ökad orderingång under de senaste tolv månaderna medan 16 procent haft en minskad orderingång. Inför det kommande året räknar företagen i Jönköpings län med en fortsatt vikande tillväxttakt till ett nettotal på 18 år 2020.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Jönköpings län och riket 1995-2019

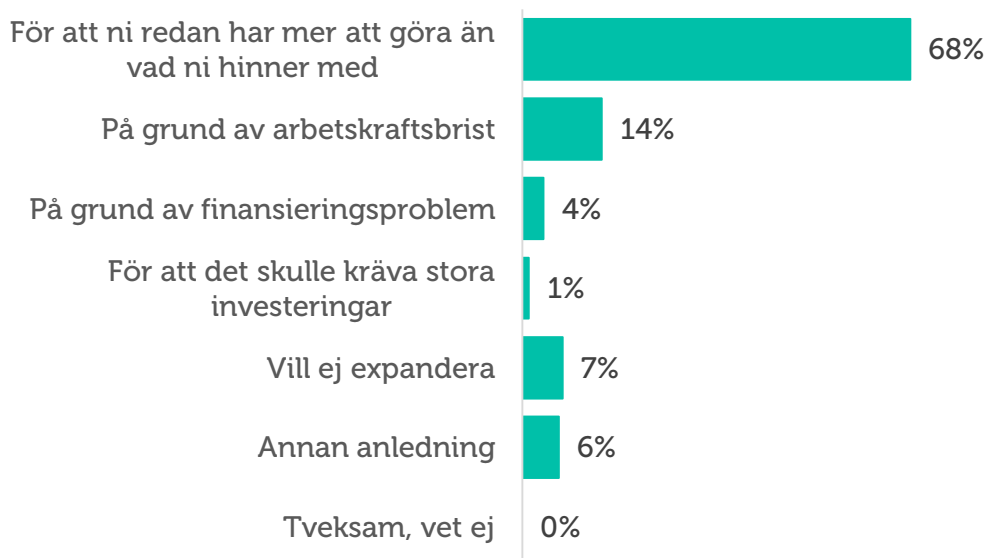

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar eller personal saknas, kan många företag behöva tacka nej till order. I Jönköpings län har 46 procent av företagen tvingats tacka nej till order under det senaste året. Detta är lika många som ifjol (47 procent). Det är även en fortsatt högre andel än för riket som helhet där 41 procent av företagen tvingats tacka nej till order under de senaste tolv månaderna.

Av de som tackat nej till order anger 68 procent att huvudorsaken är att de redan har mer att göra än de hinner med. Det är en ökning sedan i fjol då 53 procent av företagen uppgav detta. Jämfört med för två år sedan har andelen ökat med 22 procentenheter. För att upprätthålla den goda utvecklingen och nå fortsatta framgångar i att skapa jobb och välfärd behöver företagen specifikt möta kapacitetsbristen.

Figur 6 Tackat nej till order

Frida Boklund *Regionchef Företagarna Jönköping*

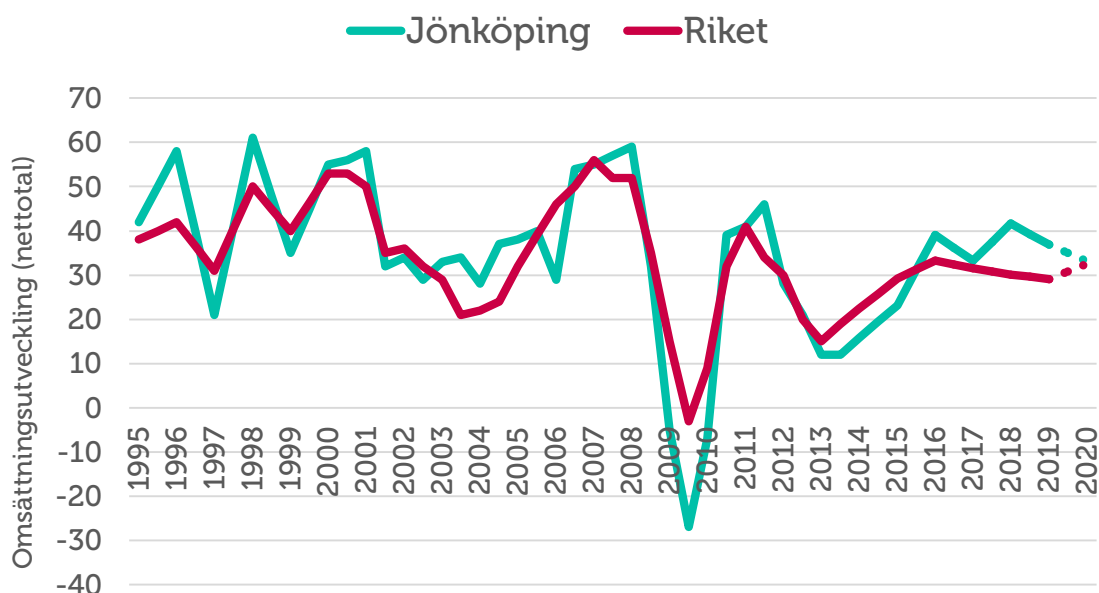
Konjunkturen är fortsatt stark i Jönköpings län, dock ser vi en tydlig avmattning och att prognosen framåt är något mer dämpad. Industrin har gått bra och driver konjunkturen i länet framåt. Bygg och handel har haft det tufft i vårt län precis som i resten av Sverige. Årets barometer visar också tydligt att vi står inför demografiska utmaningar och att företagen upplever kompetensförsörjningen som ett allt större problem.

Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Jönköpings län har varit god sedan 2013 och ligger på ett fortsatt högre netttotal än riksgenomsnittet. Däremot har tillväxttakten gått ner sedan i fjol. Av samtliga företag i länet har hälften upplevt en ökad omsättning de senaste tolv månaderna medan 14 procent haft en minskad omsättning. Likt övriga prognoser som redovisats blev årets utfall på den nivå som företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Inför de kommande tolv månaderna förväntar sig 47 procent en ökad omsättning samtidigt som 14 procent räknar med att den minskar vilket ger ett förväntat netttotal om 34.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Jönköpings län och riket 1995-2019

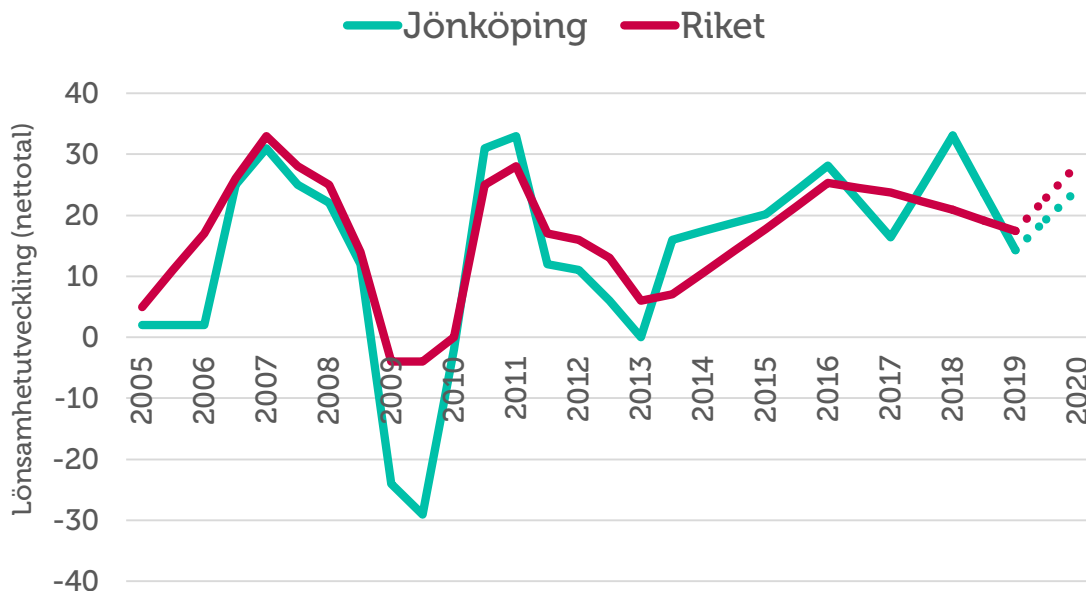
Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar hänger delvis ihop med lönsamhetsutvecklingen. Rörelserna i lönsamheten avspeglar framför allt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också av svängningar i den inhemska ekonomin.

Länets samlade netttotal för lönsamhetsutvecklingen har minskat från 33 till 14 sedan den senaste mätningen. Av Jönköpings företag har 32 procent upplevt en förbättrad lönsamhet under de senaste tolv månaderna, medan 18 procent upplevt att den försämrats.

På ett års sikt förväntas länets totala netttotal för lönsamheten öka till ett sammanlagt netttotal om 24, vilket är något lägre än rikets genomsnittliga förväntningar på nettotalet 28.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Jönköpings län och riket 2005-2019

Företagens prisförväntningar

Det råder god konjunktur i Jönköpings län, vilket visar sig i företagens förväntningar om prisutvecklingen de kommande tolv månaderna. I länet förväntas 45 procent av företagen kunna höja sina försäljningspriser framöver. Samtidigt räknar endast tre procent av dem med att behöva sänka försäljningspriserna. Detta ger ett samlat netttotal på 42, jämfört med riksgenomsnittet på 34.

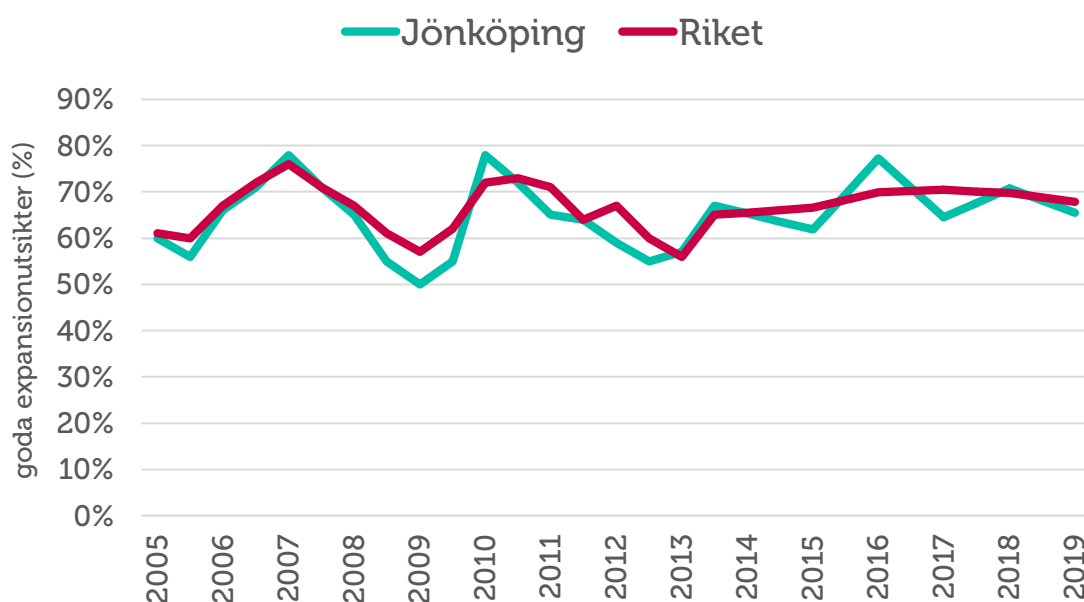
Drazen Crnoja
Vd Omnes Media

Jag känner igen läget för Jönköpings län - utvecklingen är trots allt fortsatt stark. I Jönköpings län har det börjat växa fram spännande tjänsteföretag det tror jag är jättebra för länet. Utmaningen bland mina företagare är definitivt att hitta rätt kompetens, men också är kostnaden för att anställa förknippat med oro.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

Företagen i Jönköpings län upplever något sämre expansionsmöjligheter jämfört med förra årets mätning. I fjol upplevde 71 procent av företagen i länet att de hade goda utsikter att expandera på sikt. Motsvarande andel har nu sjunkit till 65 procent, vilket är lägre än riksgenomsnittets 68 procent. Omkring nio av tio företag i länet vill växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2019

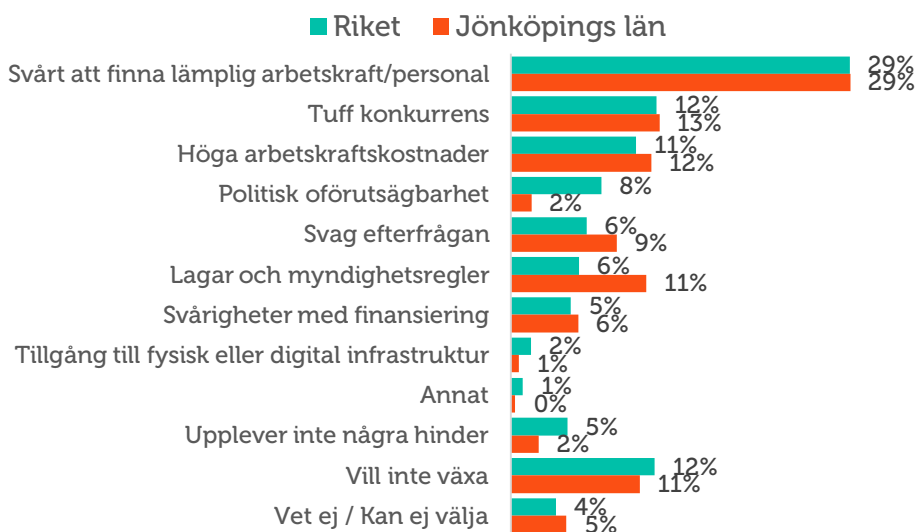

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Jönköpings län och riket 2005-2019

I årets mätning är svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft fortsatt det största hindret för att växa enligt företag i länet. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Problemen med kompetensbrist och matchning på Jönköpings arbetsmarknad fortsätter därmed att vara betydande.

Tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader följer därefter med 13 respektive tolv procent av företagen som anger detta som det främsta tillväxthindret. Lagar och myndighetsregler upplevs i högre grad än för riksgenomsnittet som hinder för tillväxt.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Jönköpings län och i riket 2019 (procent)

Tittar vi specifikt på skatteområdet (Figur 12) ser vi att det framförallt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget, vilket dessutom har ökat med 6 procentenheter jämfört med fjolårets mätning. Till detta kommer också bland annat moms och inkomstskatt på lön/arbete. Dessa skatter anses dock i mindre grad utgöra ett hinder för tillväxten i företaget. Omkring vart tredje företag anser inte att skatter utgör ett hinder för utvecklingen av företaget och 17 procent anger att det totala skatetrycket hindrar deras utveckling.

Fredrik Bosmyr, *Företagschef Swedbank Jönköping*

Vi har fortsatt ett mycket bra företagsklimat i regionen. Företagen går på högvarv och mår till största delen väldigt bra. Men det börjar smyga in en del tvivel på framtidsmöjligheterna vilket vi också ser i småföretagsbarometern. Det är främst två orsaker till detta: Frågan om konjunkturen kommer att hålla sig på en fortsatt hög nivå samt bristen på kompetent arbetskraft.

Figur 12 Om det finns skatter som du upplever utgör hinder för er att driva ert företag på önskat sätt, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

Slutsatser

Konjunkturen hos Sveriges småföretag med 1–49 anställda har försvagats under det senaste året. Den samlade konjunkturindikatorn i Småföretagsbarometern 2019 sjönk till 61 jämfört med 69 förra året och är därmed långt under det historiska snittet på 76. Det är dessutom en påtagligt svagare konjunktur än vad företagarna förväntade sig förra året. De främsta orsakerna till nedgången jämfört med föregående undersökning är en svagare ökning i företagets orderingång följt av sysselsättning och omsättning. Småföretagen upplever alltså fortsatt en relativt god tillväxt även om konjunkturtoppen har passerats.

Småföretagskonjunkturen är fortsatt stark i Jönköpings län, men tillväxttakten har mattats av sedan i fjol. Företagens förväntningar i fjolårets rapport har infriats, då företagen trots ett mycket gott konjunkturläge förutspådde en lägre tillväxttakt. Årets sammanvägda konjunkturindikator är nettotalet 83, vilket är lägre än fjolårets 94. Trots en vikande tillväxttakt i årets barometer är konjunkturutvecklingen i länet för fjärde mätningen i rad starkare än riksgenomsnittet.

De främsta hindren för företagets tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens, tuff konkurrens samt höga arbetskraftskostnader. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Jönköping har nästan hälften av företagen tackat nej till order under det senaste året. Den enskilt största anledningen till att företagen tackat nej till order är på grund av kapacitetsbrist.

Oavsett konjunkturläge är förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande avgörande för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Småföretagsbarometern 2019 visar att reformer skulle ha stor betydelse, framförallt inom tre områden.

Säkra småföretagens tillgång till kompetens

Småföretagens svårigheter att hitta arbetskraft med rätt kompetens är utbredd och hämmar deras expansionsmöjligheter. Kvaliteten i det svenska utbildningssystemet behöver säkras och bli mer anpassat efter arbetsmarknadens efterfrågan. Detta i kombination med förenklade anställningsregler kan förbättra matchningen mellan arbetssökande och lediga platser.

Sänk kostnaden att anställa och underlätta rekrytering

Många företag upplever att kostnaderna att anställa är för höga. Fler vägar in i arbetslivet behövs för de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden. Förenkla regelverket vid nyanställningar och en översyn av lagen om anställningsskydd (LAS).

Öka incitamenten att starta företag

Många svenskar funderar på att starta företag men det är betydligt färre som tar steget fullt ut. En bidragande faktor är att socialförsäkringssystemet är mer anpassat för anställda än för företagare. En översyn av socialförsäkringssystemet behövs för att öka incitamentet att starta företag. Fler skulle sannolikt våga förverkliga sina affärsidéer om balansen mellan risk och avkastning förbättrades.